

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI ÉMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-4926/2021. számú ügyben
az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Menekültügyi Őrzött
Befogadó Központ Nyírbátori Telephelyén tett látogatásával
összefüggésben

*Előadók: Dr. Deák-Kondákor Dóra
Dr. Izsó Krisztina
Dr. Tóth Júlia*

Érintett szervek:

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Menekültügyi Őrzött Befogadó
Központ Nyírbátori Telephelye

2021.

Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-4926/2021. számú ügyben

Összefoglaló

Az alapvető jogok biztosa 2020. szeptember 18-án az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Menekültügyi Őrzött Befogadó Központ Nyírbátori Telephelyén (a továbbiakban: Befogadó Központ vagy Nyírbátori Befogadó Központ) tett látogatást.

A Nyírbátori Befogadó Központ látogatására a COVID-19 járvány második hulláma alatt, a második veszélyhelyzet elrendelését megelőző időszakban került sor, emiatt a látogatás a Befogadó Központ helyiségeinek megtekintésére és a Befogadó Központ által megküldött iratok tanulmányozására korlátozódott.

1. Az eljárás megindulása

1.1 A látogatás helyszínének kiválasztása

A tranzitónak 2020. május 20-i megszüntetésével az ott elhelyezett személyek többsége befogadó intézményekben került elhelyezésre, néhány fő idegenrendészeti őrizet alá került. A rendelkezésre állt adatok alapján a Befogadó Központ 105 engedélyezett férőhellyel rendelkezik, 2019-ben az éves átlagos kihasználtsága 7,77%-os volt. Az elhelyezett fogvatartottak száma 2019-ben összesen 45 fő volt, közöttük 43 férfi és 2 nő (18 év alatti személy nem volt). A fogvatartás átlagos ideje 2019-ben évi 54 nap volt.

1.2 A látogatás szempontjainak összefoglalása

A koronavírus-járvány időszakában az alapvető jogok biztosa feladatának tekintette annak ellenőrzését a vizsgált intézményben, hogy az ellátottak szükségletei, és a fertőzéssel szembeni védelmük feltételei mennyiben biztosítottak.

1.3 Az érintett alapvető jogok

- *Az élethez és az emberi méltósághoz való jog:* Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg. [Alaptörvény II. cikk]
- *A kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalma:* Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani. [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés]
- *A személyes szabadság és biztonság:* Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz. [Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés]

- *A magánélet tiszteletben tartásához fűződő jog:* Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés]
- *Egészséghez fűződő jog:* Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. [Alaptörvény XX. cikk]

1.5 Az alkalmazott jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

- Magyarország Alaptörvénye;
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.);
- a menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény
- a menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet („Metvhr”)
- a menekültügyi őrizet végrehajtásának szabályairól és a menekültügyi óvadékról szóló 29/2013. (VI. 28.) BM rendelet („BM rendelet”)

1.6 A látogatás módszere

A látogatócsoport tagjai végigjárták a Befogadó Központ helyiségeit és megtekintették azok berendezését, továbbá iratok megküldését kérték.

A látogatás vezetői: Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa
Dr. Wildner Domonkos, rendészeti igazgató

A látogatás résztvevői: Dr. Deák-Kondákor Dóra, főosztályvezető
Dr. Izsó Krisztina, jogász főreferens
Dr. Tóth Júlia, jogász főreferens

A látogatás időpontja: 2020. szeptember 18.

2. Tényállás és megállapítások

2.1 Az őrizetesek és tárgyi körülményeik

A látogatáskor a 105 férőhelyes Befogadó Központban összesen 8 személyt tartottak őrizetben. Valamennyien felnőtt férfiak voltak.

A Befogadó Központban újonnan elhelyezettek számára a lakóegységet úgy kellett kijelölni, hogy a már az intézményben tartózkodókkal 14 napig ne találkozzanak.

Az őrizetesek a számukra rendelkezésre álló helyiségekben és a közös területeken szabadon mozoghattak. A létesítményhez hűtőszekrényvel, mikrohullámú sütővel és teafőzővel felszerelt konyha tartozott. A mosdók, a függönnyel leválasztott zuhanyzók, WC-k és piszoárok tiszták voltak. A mosó helyiségben több mosógépet is lehetett használni.

A sportolásra és a szabadidő eltöltésére pingpong-terem, csocsó, és a külső udvar biztosított lehetőséget. Az őrizetesek számára imaszoba is rendelkezésre állt.

2.2 Személyzet

A látogatáskor a Befogadó Központban 3 szociális munkás dolgozott. Az egyiküknek angol és német középfokú, a másik két munkatársnak német középfokú nyelvtudása volt.

2.3 Egészségügyi ellátás, higiénia

A Befogadó Központ valamennyi helyiségében, a közös területeken és a folyosón tisztaság uralkodott. A napi takarítások számát megnövelték, és fertőtlenítő takarítást is rendszeresen végeztek, az ajtók kilincseire és a villanykapcsolókra kiterjedően. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság főigazgatójának 7/2020. számú intézkedése alapján a veszélyhelyzetben a közös használatú helyiségekben (étkezők, mosdók) naponta többszöri takarítást kellett végrehajtani, amit dokumentálni kellett.

A napirend szerint az őrizetesek kéthetente kaptak tiszta ágyneműt.

A látogatás időpontjáig a koronavírus fertőzés nem jelentkezett a Befogadó Központban.

A járvány terjedésének megelőzését is szolgáló higiénia biztosítása tekintetében a látogató csoport alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem tapasztalt.

A házi orvos minden hétköznap 10-11 óra között rendelt, valamint pszichiáter és pszichológus is fogadó órát tartott a Befogadó Központban. Az orvos mellett két egészségügyi asszisztens is dolgozott az intézményben. A lakókkal való kommunikációt az egészségügyi ellátások során a szociális munkások segítették.

A vezetőségtől kapott tájékoztatás szerint a Befogadó Központban elhelyezett őrizetesek egészségügyi ellátása során a vonatkozó jogszabályok szerint járnak el. A Metvhr. 26-28. §-ai szerint, ha az elismerését kérő nem áll társadalombiztosítási jogviszonyban, betegsége esetén az egészségügyi szolgáltatások közül térítésmentesen jogosult

- a) külön jogszabály szerinti egészségügyi alapellátásra, a háziorvosi ellátás körébe tartozó vizsgálatokra és gyógykezelésre;
- b) a sürgős szükség esetén igénybe vett járóbeteg-szakellátás keretében történő vizsgálatra, gyógykezelésre, továbbá az ellátás során felhasznált gyógyszerre és kötszerre;
- c) a sürgős szükség esetén igénybe vett fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátásra, valamint annak során az orvos előírása szerinti gyógykezelésre – ideértve a műtéti beavatkozásokat, továbbá az annak során felhasznált gyógyászati anyagokat és protetikai eszközöket –, gyógyászati ellátásra, a gyógykezeléshez szükséges gyógyszerre, kötszerre és étkezésre;
- d) a járóbeteg-szakellátást vagy a fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést követően a betegségből való gyógyulásig, illetve állapota stabilizálódásáig
 - da) a szükséges vizsgálatra és gyógykezelésre,
 - db) a h) pont szerinti gyógyszerek közé nem tartozó, mással nem helyettesíthető gyógyszerre és a gyógyszer beadásához szükséges gyógyászati segédeszközre;
- e) a d) pont db) alpontjában foglaltakon kívüli, orvos által rendelt egyéb gyógyászati segédeszközre, valamint annak javítására;
- f) sürgősségi fogászati ellátásra és fogmegtartó kezelésre, feltéve, hogy a legalacsonyabb térítési kategóriába tartozó kezelést veszi igénybe;
- g) terhesség gondozásra és szülészeti ellátásra, illetve a magzati élet védelméről szóló törvényben meghatározott feltételek szerint a terhesség megszakítását célzó beavatkozásra;
- h) külön jogszabály szerint a „közgyógyellátásra jogosultak” részére térítésmentesen, illetve „egészségügyi rendelkezés” alapján 90%-os vagy 100%-os társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszerre és kötszerre;
- i) a b) és c) pont, a d) pont da) alpontja és a g) pont szerinti ellátások esetében betegszállításra, ha egészségügyi állapota miatt a szállítás másként nem oldható meg;

j) az életkorához kötött kötelező védőoltásra.

A Metvhr. 34. § (1) bekezdése alapján a különleges bánásmódot igénylő elismerését kérő – amennyiben egyéni helyzetére tekintettel és szakorvosi vélemény alapján is szükséges – a 26-27. §-ban foglaltak mellett térítésmentesen jogosult az egészségi állapotára figyelemmel indokolt egészségügyi szolgáltatások igénybevételére, rehabilitációs, pszichológiai, valamint klinikai szakpszichológiai ellátásra, továbbá pszichoterápiás kezelésre.

A Metvhr. vonatkozó rendelkezései mellett a BM rendelet 3. §-ának (4) és (6) bekezdése alapján a származási országában vagy azon kívül kínzást, nemi erőszakot vagy egyéb erőszakos cselekményeket elszenvedett különleges bánásmódot igénylő elismerését kérőnek a befogadáshoz szükséges vizsgálatot végző orvos véleménye alapján biztosítani kell az említett cselekményekkel okozott sérülések megfelelő szakorvosi kezelését. A kínzást, nemi erőszakot vagy a pszichikai, a fizikai vagy a szexuális erőszak más súlyos formáját elszenvedett elismerését kérő megfelelő rehabilitációs, szükség esetén mentálhigiénés ellátása és szaktanácsadása érdekében a menekültügyi őrzött befogadó központban egészségügyi ellátást végző orvos, illetve pszichiáter írásbeli javaslata alapján a menekültügyi őrzött befogadó központ vezetője haladéktalanul értesíti az illetékes egészségügyi intézményt.

A BM rendelet 26. §-ának (1) – (3) bekezdése szerint az elismerését kérőnek a járóbeteg-szakellátás keretében történő vizsgálatra, gyógykezelésre történő szállítását, valamint az ennek időtartama alatt történő őrzését – a menekültügyi őrzött befogadó központ megkeresésére – a Rendőrség végzi. Ha az elismerését kérő fekvőbeteg-intézeti ellátásra szorul, az őrizetet elrendelő menekültügyi hatóság egyidejű értesítése mellett a sürgősségi ellátás céljából történő szállításról a menekültügyi őrzött befogadó központ – az Országos Mentőszolgálat útján – gondoskodik, mely esetben a Rendőrség biztosítja az őrzést; a nem sürgősségi ellátás céljából történő szállításról a menekültügyi őrzött befogadó központ megkeresésére – indokolt esetben az Országos Mentőszolgálat útján – a Rendőrség gondoskodik. A fekvőbeteg-intézeti ellátás esetén az elismerését kérő őrzését a Rendőrség a menekültügyi hatóság felkérése esetén biztosítja.

2.4 Élelmezés

A megtekintett étlap alapján az őrizeteseink naponta 3 alkalommal étkeztek. A reggeli kenyér és felvágott, méz, halkonzerv, tojás vagy virsli, és szinte minden alkalommal tea (egyszer karamellás tej) volt. Ebédre levest és húsos főételt kaptak a fogvatartottak, a vacsora pedig mindig valamilyen péksütemény és tejtermék (joghurt vagy kefir) volt.

2.5 Foglalkoztatás, napirend

A menekültkénti, oltalmazottkénti elismerésüket kérők számára az alábbi napirend van érvényben a Befogadó Központban:

A reggeli 7 és 8 között bonyolódik, ezt 8:30 és 9:15 között a létszám és lakóter ellenőrzés követi. Az ebéd 12:00 – 13:30 között, a vacsora 18:00-18:30-ig tart. A szabad levegőn tartózkodás, a távbeszélő használata, a közművelődési és szabadidős lehetőségek igénybevétele, valamint előzetes bejelentkezés alapján az internet szolgáltatás használata minden nap reggel 6 órától este 23 óráig megengedett. Kifogás, kérelem vagy panasz, más bejelentés előterjesztésére, pénzfelvételre és vásárlásra 8 és 16 óra között van lehetőség.

Az éjszakai pihenő este 23 órától reggel 6 óráig tart.

2.6 A kapcsolattartás

A látogató fogadására a járvány időszakot megelőzően a hivatali időben, vagy munkaszüneti időben is a hivatali munkaidőnek megfelelő időben kerülhetett sor. A veszélyhelyzet fennállása idején az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság főigazgatójának 7/2020. számú intézkedése alapján a Befogadó Központ területére magáncélú látogatás érdekében történő belépés nem volt engedélyezett.

A Befogadó Központban újonnan kialakításra került egy beszélő helyiség, amit azonban a látogatók fogadásának korlátozása miatt a látogatás időpontjáig a gyakorlatban még nem tudtak használatba venni.

A telefonon történő kapcsolattartásra a Befogadó Központ által biztosított telefonkészüléken, a menekültekénti elismerést kérő költségére kerülhetett sor. A telefonbeszélgetéseket a Befogadó Központ biztonsági szempontok alapján, az őrizet végrehajtásának veszélyeztetése esetén, vagy a pihenőidő alatt korlátozta.

A kapcsolattartást az őrizeteselek levelezés útján is gyakorolhatták, és ruhaneműt, tisztasági szereket, dohányárut, könyvet, sajtóterméket, íróeszközt, írólapot, továbbá nem romlandó élelmiszert tartalmazó csomagot fogadhattak.

3. Megállapítások

A látogatás a COVID-19 járványhelyzet miatt rövid időtartamra korlátozódott. A vizsgálat az írásbeli tájékoztatáson alapuló információk alapján alapvető joggal összefüggő visszasságot nem tárt fel.

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Melléklet

Udvar

Sportolásra alkalmas terület

Pingpong-terem

Közös helyiség

Imaszoba

Új beszélő helyiség

Mosógépek

Zuhanyzó